

z p r a v o d a j

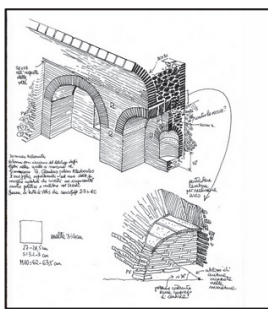
XXV. ročník

5

2014

- 2 Editorial
Peloponés a jeho historie; kódy zemí a jazyků EU; proč si psát slovíčka rukou.
- 3 Z glosáře Cedefopu 29
Další část překladu termínů z glosáře – Lisabonská strategie.
- 4 Na technice bez mužů
Některé vysoké školy v Německu nabízejí v technických oborech studium určené jen dívkám.
- 5 Vnitrostátní parlament
Vnitrostátní versus národní v překladech dokumentů EU.
- 6 Vzdělávání učitelů ve Finsku
Profese učitele je ve Finsku regulovaná a kvalifikace jsou definovány v zákoně.
- 7 Rozvíjet učňovství v Evropě
Překlad stručné zprávy Cedefopu.
- 10 Gramotnost v profesní přípravě
Kompetence německých učňů ve spisovném jazyce.
- 12 Validace výkonů ve vzdělávání ve Švýcarsku
Kompetence profesního jednání a její ověřování.
- 13 Interní školní další vzdělávání
Postavení tohoto vzdělávání v německém odborném školství.
- 14 Co nového v časopisech
*Journal of Vocational Education and Training, Vol. 66, 2014, No. 2;
L'enseignement technique, 2014, No. 240, 241.*
- 15 Nové knihy v knihovně
Radost z x; Kniha psychologie.
- 15 Znovuobjevené knihy
Základy neformální logiky; František Palacký; O vzniku logiky...
- 16 Zajímavé internetové adresy
Evropské kulturní dědictví; ISO; EPALE; ADS.

Editorial

V roce 2014 byla udělena cena EU za vynikající péči o evropský kulturní odkaz projektu výzkumu římských klenbových konstrukcí na poloostrově Peloponés v Řecku. (Odkaz na všechny letos oceněné projekty najdete v rubrice Zajímavé internetové adresy.) Podle Ottova slovníku naučného (1902) „byl ve starověku Peloponnés pojmem pouze zeměpisným, ustupuje v pozadí před jmény hlavních svých částí, Lakónie, Argolidy, Arkadie, Achaie, Élidy a Messénie. Původ jména jest neznám, pověst o Pelopovi jest ze jména Peloponnés vytvořena.“

V zamýšlení nad používáním adjektiva vnitrostátní v překladech dokumentů EU do češtiny (strana 5) jsou uvedeny ekvivalenty v ostatních jazycích EU. V tabulce si možná všimnete, že mezinárodní zkratky či kódy jazyků se někdy liší od kódů zemí. U České republiky je kód země CZ, kód jazyka CS. Mimochodem, CS byl před několika lety společný kód Srbska (nyní RS) a Černé hory (nyní ME). Dále jsou odlišné kódy země a jazyka u těchto zemí: Dánsko DK – DA, Estonsko EE – ET, Řecko GR – EL, Irsko IE – GA, Švédsko SE – SV a Slovinsko SI – SL. Zvláštním případem je Velká Británie GB – EN, jejíž celý název zní United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, a proto často používá neoficiální kód UK – viz graf na straně 8. Více informací o kódech zemí najdete v rubrice Zajímavé internetové adresy (ISO).

Nedávno byly ve Švédsku zveřejněny výsledky studie, která se zabývala efektivitou ve výuce cizích jazyků. Mimo jiné studie odhalila, že při učení se cizímu jazyku je lepší psát si slovíčka i delší texty rukou, protože se tak lépe vytváří spojení „hlava – ruka“, než je tomu při používání počítače. (Švédové mají samozřejmě na mysli spjité písmo, protože experiment se zaváděním nespjitého písma před lety skončil nezdarem a ustoupilo se od něj.) Počítač s funkcí kontroly pravopisu, eventuálně s automatickými opravami je velmi dobrou pomůckou při práci, nepodporuje však zapamatování správného tvaru cizích slov, která se člověk teprve učí. Kontrola pravopisu někdy mate i v mateřském jazyce tím, že podtrhává nová slova, která v ní ještě nejsou uložena, a naopak připouští nespisovné tvary slov, např. v popiskách, v podnikách, protože tvůrci počítačových programů zřejmě nemají dobré napojení na Ústav pro jazyk český (který byl založen již v roce 1911 jako Kancelář Slovníku jazyka českého). Internetová i knižní příručka jazyka českého ÚJČ jsou velmi užitečné pomůcky pro správné psaní, nově používaná slova však většinou neobsahují – viz slovo kvartární, o němž jsme psali v dubnovém Zpravodaji. Možná by se ÚJČ mohl inspirovat činností Americké jazykové společnosti, jak název The American Dialect Society překládají v českém oddělení BBC World Service. V BBC o ADS mluvil britský odborník na angličtinu David Crystal (nar. 1941) v souvislosti s hlasováním pro slovo roku, které ADS každoročně organizuje. Někdy je slovem roku nově utvořené slovo, jindy běžné slovo, u kterého se posunul význam, nebo se vytvořila nová gramatická forma.

V jazykovém koutku ještě zůstaneme u výrazu oslí můstek. Může to být mnemotechnická pomůcka: Před že a aby dělají čárku i staré báby; šetři se osle (6378) poloměr zeměkoule; befeleme pes se veze, nebo vysvětlení od zkušenějšího člověka, třeba učitele. Označení vzniklo ve středověku, kdy byl osel rozšířeným dopravním prostředkem, neuměl však přeskakovat příkopy jako kůň, a tak potřeboval můstek, po kterém by přešel tak, jako žák „přejde“ neznalosti k pochopení a zapamatování učiva. V češtině se výraz objevil až v 19. století.

V rubrice Znovuobjevené knihy se můžete podívat, jak by se pravděpodobně zachoval František Palacký, kdyby měl možnost zúčastnit se voleb do Evropského parlamentu. **AK**

Z glosáře Cedefopu 29

Další pokračování hesel z glosáře (Cedefop 2011) v angličtině, němčině a francouzštině uvedených v abecedním pořádku a doplněných českým překladem.

82

Lisbon strategy

Strategy aimed at making the European Union (EU) the most competitive economy in the world and achieving full employment by 2010. This strategy, developed at subsequent meetings of the European Council, rests on three pillars:

- an economic pillar preparing the ground for transition to a competitive, dynamic, knowledge-based economy. Emphasis is placed on the need to adapt constantly to changes in the information society and to boost research and development;
- a social pillar designed to modernise the European social model by investing in human resources and combating social exclusion. Member States are expected to invest in education and training, and conduct an active policy for employment making it easier to move to a knowledge economy;
- an environmental pillar, which was added at the Göteborg European Council meeting in June 2001 and draws attention to the fact that economic growth must be decoupled from use of natural resources.

Comment: the Europe 2020 agenda presented by the Commission in March 2010 (Europe 2020 – A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth) is the continuation of the Lisbon strategy. More specifically, the document “Education and Training 2020” (ET 2020) sets a new strategic framework for European cooperation in education and training.

Source: Cedefop; European Commission. Europa glossary.

Lissabon-Strategie

Die Strategie hatte zum Ziel, die Europäische Union (EU) bis 2010 zum wettbewerbsfähigsten Wirtschaftsraum der Welt zu machen und Vollbeschäftigung zu erreichen. Diese im Rahmen von verschiedenen Sitzungen des Europäischen Rates weiterentwickelte Strategie ruht auf drei Säulen:

- einer ökonomischen Säule, welche die Voraussetzungen schafft für den Übergang zu einer wettbewerbsfähigen, dynamischen, wissensbasierten Wirtschaft. Im Vordergrund steht die Notwendigkeit zur ständigen Anpassung an den Wandel in der Informationsgesellschaft sowie der Ausbau von Forschung und Entwicklung;
- eine soziale Säule zur Modernisierung des europäischen Gesellschaftsmodells durch Investition in die Humanressourcen und die Bekämpfung der sozialen Aus-

grenzung. Die Mitgliedstaaten sind aufgefordert, Mittel für die allgemeine und berufliche Bildung bereitzustellen und eine aktive Arbeitsmarktpolitik zu betreiben, um den Übergang zu einer wissensbasierten Wirtschaft zu erleichtern;

- eine ökologische Säule, die durch den EU-Gipfel von Göteborg im Juni 2001 hinzu kam und auf die Tatsache verweist, dass das Wirtschaftswachstum von der Nutzung natürlicher Ressourcen abgekoppelt werden muss.

Anmerkungen: mit der von der Kommission im März 2010 vorgestellten Agenda „Europa 2020“ (Europa 2020 – eine europäische Strategie für intelligentes, nachhaltiges und integratives Wachstum) wird die Lissabon-Strategie fortgeführt. Insbesondere das Dokument „Allgemeine und berufliche Bildung 2020“ (ET 2020) steckt einen neuen strategischen Rahmen für die europäische Zusammenarbeit auf dem Gebiet der allgemeinen und beruflichen Bildung ab.

Quellen: Cedefop; Europäische Kommission. Europa-Glossar.

stratégie de Lisbonne

Stratégie visant à faire de l'Union européenne (UE) l'économie la plus compétitive au monde et de parvenir au plein emploi avant 2010.

Développée au cours de plusieurs Conseils européens postérieurs à celui de Lisbonne, cette stratégie repose sur trois piliers:

- un pilier économique qui doit préparer la transition vers une économie compétitive, dynamique et fondée sur la connaissance. L'accent est mis sur la nécessité de s'adapter continuellement aux évolutions de la société de l'information et sur les efforts à consentir en matière de recherche et de développement;
- un pilier social qui doit permettre de moderniser le modèle social européen grâce à l'investissement dans les ressources humaines et à la lutte contre l'exclusion sociale. Les États membres sont appelés à investir dans l'éducation et la formation, et à mener une politique active pour l'emploi afin de faciliter le passage à l'économie de la connaissance;
- un pilier environnemental qui a été ajouté lors du Conseil européen de Göteborg en juin 2001 et qui attire l'attention sur le fait que la croissance économique doit être dissociée de l'utilisation des ressources naturelles.

Note: l'agenda Europe 2020 présenté par la Commission en mars 2010 (Europe 2020: une stratégie pour

une croissance intelligente, durable et inclusive) est le prolongement de la stratégie de Lisbonne. Plus spécifiquement, le document "Éducation et formation 2020" (ET 2020) définit un nouveau cadre stratégique pour la coopération européenne en matière d'éducation et de formation.

Source: Cedefop; European Commission. Europa glossary.

Lisabonská strategie

Strategie mající za cíl učinit z Evropské unie (EU) nejkonkurenčnější ekonomiku světa a dosáhnout plně zaměstnanosti do roku 2010. Tato strategie, rozvíjená na následných zasedáních Evropské rady, spočívá na třech pilířích:

- ekonomický pilíř připravuje základ pro přechod ke konkurenční a dynamické znalostní ekonomice. Důraz je kladen na potřebu neustále se přizpůsobovat změnám v informační společnosti a podporovat výzkum a vývoj;
- sociální pilíř má umožnit modernizaci evropského sociálního modelu investováním do lidských zdrojů a potíráním sociálního vylučování. Očekává se, že členské

státy budou investovat do vzdělávání a profesní přípravy a provádět aktivní politiku zaměstnanosti, a tím usnadňovat přechod ke znalostní ekonomice;

- environmentální pilíř, který byl přidán na zasedání Evropské rady v Göteborgu v červnu 2001 a upozorňuje na skutečnost, že ekonomický růst musí být odpojen od využívání přírodních zdrojů.

Poznámka: Agenda Evropa 2020 prezentovaná Komisí v březnu 2010 (Evropa 2020 – Evropská strategie pro inteligentní, udržitelný a integrační růst) je pokračováním Lisabonské strategie. Přesněji řečeno dokument „Vzdělávání a profesní příprava 2020“ (ET 2020) stanovuje nový strategický rámec pro evropskou spolupráci ve vzdělávání a profesní přípravě.

Pramen: Cedefop. Glossary/Glossar/Glossaire. Quality in education and training = Qualität in der allgemeinen und beruflichen Bildung = La qualité dans l'enseignement et la formation Luxembourg : Publications Office of the EU, 2011, 232 p. ISBN 978-92-896-0740-4

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>

Na technice bez mužů

Pět vysokých škol nabízí studium jen ženám a láká je tak ke studiu inženýrských věd.

V berlínské Vysoké škole techniky a hospodářství (*Hochschule für Technik und Wirtschaft – HTW*) je bakalářská informatika a ekonomika ženské studium. Atmosféra je zde mnohem uvolněnější než ve smíšené skupině a studentky si navzájem pomáhají.

Na trhu práce jsou inženýrky žádány, v těchto studijních oborech jsou však ženy málo zastoupeny.

Ženy se obávají, že muži mají v technice náskok

Mnohé maturantky jsou přesvědčeny o tom, že ve studijním oboru, kterému dominují muži, nebudou stačit. To se ukazuje i v aktuálních studiích. Počet žen například v inženýrských vědách sice stoupá, v roce 2012 však v této oblasti bylo mezi začínajícími studenty jen 23 % žen. V roce 2009 byl na HTW zřízen ženský studijní obor se záměrem přilákat více žen ke studiu matematiky, informatiky, přírodních věd a techniky (MINT). Kromě toho v Německu existují ještě další čtyři nabídky studia MINT, které jsou zaměřeny pouze na ženy: hospodářské inženýrství na vysokých školách v městech Wilhelmshaven a Stralsund, informatika na vysoké škole v Brémách a hospodářská informatika na vysoké škole Furtwangen.

Studijní obor byl přijat dobře. Počet uchazeček přesahuje počet míst o více než dvojnásobek. Studentkám

je zdůrazňováno, že se znalostmi z informatiky se začíná od nuly a je výslovně žádoucí klást otázky.

Ženy toho také hodně využívají. Ženské studijní obory nejsou určeny jen maturantkám. Pro studium se rozhodují i ženy, které jsou již několik let v zaměstnání a vidí, že se svým vzděláním nemají šanci na postup.

Ženy často považují techniku za zajímavou, přesto však obor nestudují

Důležité je, aby studentky bavilo logicky myslet a aby se o techniku zajímaly. V životě je tolik věcí ovlivňováno technikou, že je zajímavé mít vliv na jejich utváření.

Některé firmy mají zájem výslovně o ženskou odbornou sílu, absolventky by však při výběrovém řízení neměly ženský studijní obor zdůrazňovat. Personalista by se pak mohl domnívat, že by se ve smíšeném studijním oboru nedokázaly prosadit. Mnozí personalisté dokonce o ženských studijních oborech, které mají stejné osnovy jako smíšené studium, nic nevědí. Tam, kde ženy a muži studují společně, se jejich výkony nejpozději v magisterském studiu vyrovnávají.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Technik lernen ohne Männer. Hamburger Abendblatt, 11./12. Januar 2014, S. 61.

Vnitrostátní parlament

Možná jste si všimli, že se v překladech dokumentů EU do češtiny objevuje přídavné jméno *vnitrostátní*, kterým se označují záležitosti týkající se jednotlivých členských států nikoli EU jako celku. Termín sice není nesprávný, je však nezvyklý.

V jiných jazycích se používá převážně přídavné jméno *národní*. To má v češtině více významů, jeden z nich se vztahuje *k národu jakožto celku politickému*¹. Z tohoto smyslu slova *národní* vycházejí slovní spojení *národní shromáždění, národní hospodářství, národohospodářská fakulta, národní plán zaměstnanosti* apod.

Národní knihovna je definována jako: Ústřední veřejná a univerzální knihovna země (státu) zpravidla dotovaná ze státního rozpočtu, zodpovědná za získávání, zpracování, evidenci, konzervaci a zpřístupňování národního (státního) dokumentového fondu, popř. také za rozvoj *národní-*

*ho knihovního systému*². Slovo *mezinárodní* pak označuje to, co se děje mezi státy neboli *národy* – viz Organizace spojených *národů*.

Z toho vyplývá, že termín *národní* lze používat jako neutrální označení, neodkazující na *nacionalismus*. Ve většině úředních jazyků EU to tak dělají. Pro srovnání jsme použili výňatek z nedávného *nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se zavádí program Copernicus*³. V úvodu jsou jednotlivá ustanovení vypsána na samostatných řádcích, takže se v příslušném řádku snadno najde slovo, které je do češtiny přeloženo jako *vnitrostátní*.

Jazyk	Text s vyznačeným překladem slova <i>národní</i>
BG	след предаване на проекта на законодателния акт на <i>националните</i> парламенти
ES	Previa transmisión del proyecto de acto legislativo a los Parlamentos <i>nacionales</i>
CS	po postoupení návrhu legislativního aktu <i>vnitrostátním</i> parlamentům
DA	efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de <i>nationale</i> parlamenter
DE	nach Zuleitung des Entwurfs des Gesetzgebungsakts an die <i>nationalen</i> Parlamente
ET	olles edastanud seadusandliku akti eelnõu <i>liikmesriikide</i> parlamentidele, parlamenty <i>členských států</i>
EL	Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα <i>εθνικά</i> κοινοβούλια
EN	After transmission of the draft legislative act to the <i>national</i> parliaments
FR	après transmission du projet d'acte législatif aux parlements <i>nationaux</i>
GA	Tar éis an dréachtghníomh reachtach a chur faoi bhráid na bparlaimintí <i>náisiúnta</i>
HR	nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta <i>nacionalnim</i> parlamentima
IT	previa trasmissione del progetto di atto legislativo ai parlamenti <i>nazionali</i>
LV	pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas <i>valstu</i> parlamentiem, znamená též <i>státní</i>
LT	teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus <i>nacionaliniams</i> parlamentams
HU	a jogalkotási aktus tervezete <i>nemzeti</i> parlamenteknek való megküldését követően
MT	Wara t-trasmissjoni tal-abbozz tal-att leġislattiv lill-parlamenti <i>nazzjonali</i>
NL	Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de <i>nationale</i> parlementen
PL	po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom <i>narodowym</i>
PT	Após transmissão do projecto de ato legislativo aos parlamentos <i>nacionais</i>
RO	după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele <i>naționale</i>
SK	po postúpení návrhu legislatívneho aktu <i>národným</i> parlamentom
SL	po posredovanju osnutka zakonodajnega akta <i>nacionalnim</i> parlamentom
FI	sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu <i>kansallisille</i> parlamenteille
SV	efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de <i>nationella</i> parlamenten

AK

¹ *Slovník spisovného jazyka českého. Praha, ČSAV 1964.*

² *Informační věda a knihovnictví : výkladový slovník české terminologie z oblasti informační vědy a knihovnictví. Praha : Vysoká škola chemicko-technologická ; Národní knihovna ČR, 2006. ISBN 80-7080-599-4 Sg. 26170*

Pramen:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 377/2014 ze dne 3. dubna 2014, kterým se zavádí program Copernicus a zrušuje nařízení (EU) č. 911/2010. Úř. věst. L 122, 24.4.2014, s. 44-66.

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_122_R_0003&qid=1398692322592

Vzdělávání učitelů ve Finsku

Úspěšnost finského vzdělávání je založena na kvalitním vzdělávání učitelů. Profese učitele je regulovaná a potřebné kvalifikace jsou definovány v legislativě.

Příslušný zákon vyjmenovává, jaké studium, kvalifikace a pracovní praxe se požaduje pro jednotlivé učitelké posty. Většina učitelů (88 %) splňuje stanovené požadavky. Vládní výbor pro vzdělávání (*Opetushallitus / Utbildningsstyrelsen*) vydává rozhodnutí týkající se zahraničních učitelských kvalifikací ve Finsku.

Převážně ženské povolání

V základním a středním vzdělávání (všeobecně vzdělávací střední školy a odborné vzdělávání a příprava) a ve vzdělávání dospělých pracuje přibližně 63 500 učitelů¹. Většinu učitelů tvoří ženy. V základním vzdělávání je jich víc než 70 %; v odborném vzdělávání a přípravě o trochu víc než polovina. Většinu učitelů zaměstnávají obce.

Vysoké školy ve Finsku rozhodují o přijímání studentů i o obsahu vzdělávání

Vstupní celostátní test z finštiny pro učitele základních škol			
	2011	2012	2013
Počet těch, kdo skládali test	8856	11976	12493
Počet přijatých ke studiu učitelství	811	879	886

Učitelé musejí absolvovat magisterské studium, s výjimkou učitelů mateřských škol, po nichž je požadováno bakalářské studium. Učitelské vzdělávání je ve Finsku populární studijní obor, a proto si vysoké školy mohou vybírat nejvhodnější a nejmotivovanější uchazeče o studium.

Vysoké školy samy rozhodují o přijímacích kritériích a přijímání studentů. K hodnocení studijních kompetencí a postojů k profesi jsou používány vstupní testy. Při přijímání budoucích učitelů odborných škol se hodnotí i kompetence a odbornost v příslušném oboru, kterou uchazeči demonstrují praxí a kvalifikacemi.

Vysoké školy samostatně rozhodují i o obsahu vzdělávání učitelů. Ve vzdělávání je zdůrazňováno spojení mezi vyučováním a výzkumem. Účelem je vychovávat učitele, kteří se ve své práci budou zaměřovat na výzkum, budou schopni samostatně řešit problémy a využívat nejnovější poznatky v pedagogice a ve vyučovaných předmětech. S využíváním těchto kompetencí jsou učitelé schopni samostatně se rozvíjet jako učitelé i jako příslušníci pracovního společenství ve spolupráci s ostatními členy učitelského sboru školy.

Vzdělávání učitelů nabízené na univerzitách vybavuje studenty schopností jednat samostatně jako učitel, instruktor nebo vzdělávatel. Úkolem odborného vzdělávání učitelů je poskytovat studentům znalosti a dovednosti v tom, jak učit žáky s různými potřebami, a

jak rozvíjet svůj vyučovací obor a brát přitom v úvahu vývoj ve světě práce a v různých povoláních.

Vzdělávání všech učitelů obsahuje také studium pedagogiky a řízenou vyučovací praxi, která je uskutečňována ve školách vlastněných univerzitami nebo v jiných školách vybraných k tomuto účelu. Součástí řízené vyučovací praxe je vyučování, poradenské pohovory a seznamování s úkoly a odpovědnostmi, které se vztahují k různým problémům každodenního života ve školách. Záměrem je, aby se studenti stali samostatnými a odpovědnými učiteli, kteří se budou sami dále rozvíjet, zdokonalovat se ve svém vyučovacím předmětu a spolupracovat s ostatními členy učitelského sboru.

Vzdělávání učitelů se stále rozvíjí

Kvalitativní a kvantitativní potřeby rozvoje vzdělávání učitelů jsou pravidelně zkoumány prostřednictvím různých evaluací, prognóz a analýz shromážděných dat. Rozvíjí se obsah vzdělávání učitelů zahrnující i vyučování a vedení žáků vyžadujících větší míru podpory, vytváření učebního prostředí, využívání informačních a komunikačních technologií, problémy vztahující se k multikulturní společnosti, ke spolupráci mezi školou a rodinou a ke spolupráci se světem práce.

Práce učitelů je velmi samostatná

Učitelé mají velkou profesní svobodu a možnost ovlivňovat svou práci a vývoj pracovního společenství. Mohou se rozhodovat o tom, které vyučovací metody a pomůcky chtějí používat. Finský systém je založen na důvěře v učitele a vzdělávání učitelů. Neexistuje žádná školní inspekce.

Pravidelné další vzdělávání

Práce učitelů je náročná a vyžaduje pravidelné vzdělávání při zaměstnání. Za vzdělávání při zaměstnání zodpovídají učitelé i jejich zaměstnavatelé, obvykle obce. Zaměstnavatel zodpovídá za vzdělávání uvedené v kolektivní smlouvě pro veřejné zaměstnance; minimální trvání vzdělávání jsou tři dny ve školním roce. Státem financované vzdělávání učitelů při zaměstnání podporuje i ministerstvo školství.

AK

¹ Viz *Finské vzdělávání v kostce. Zpravodaj II/2013, 8 s.*

Pramen: Ministry of Education and Culture. *Teacher education in Finland. 1/2014.*
http://www.oph.fi/download/154491_Teacher_Education_in_Finland.pdf

Rozvíjet učňovství v Evropě

Navzdory výhodám, které učňovství má při sladování odborného vzdělávání a přípravy s potřebami trhu práce, je nedostatečně využíváno.

Evropské země se ve snaze snížit nezaměstnanost mládeže obracejí o pomoc ke svým sousedům. V průběhu hospodářské recese si některé země, např. Německo, Nizozemsko a Rakousko, vedly lépe a nezaměstnanost mládeže v nich zůstávala relativně nízká. To bylo částečně připisováno jejich systémům učňovství neboli *duálním* systémům, což zvýšilo zájem o tyto systémy.

Učňovství a další formy učení na pracovišti¹ jsou považovány za zvláště výhodné učební metody. Mohou poskytnout mladým lidem a dospělým profesně specifické a všeobecné kompetence, které zaměstnavatelé potřebují, a tím pomáhají k hladkému přechodu ze školy nebo jiného učení do světa práce. Vzhledem k tomu, že systémy učňovství také posilují spolupráci mezi vládou, sociálními partnery, zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi, nepřekvapuje, že jejich obnovení se stalo celosvětovým trendem.

Definice učňovství

Učňovství lze definovat podle těchto charakteristik:

- střídá období učení na pracovišti a ve vzdělávací instituci;
- tvoří integrovanou součást formálního vzdělávání a profesní přípravy;
- po úspěšném ukončení získávají absolventi kvalifikaci a úředně uznaný certifikát;
- učni obvykle mají status zaměstnanců a jsou za svou práci placeni;
- v ideálním případě je založeno na smlouvě nebo na formální dohodě mezi zaměstnavatelem a učněm, někdy však na smlouvě se vzdělávací institucí.

Přechod z učení do aktivního života

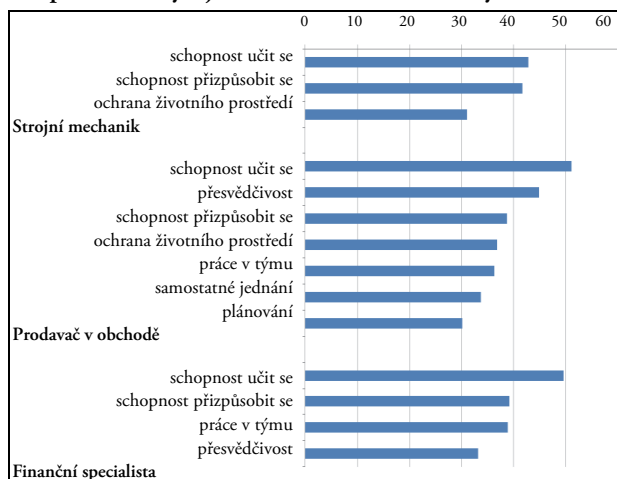
Mladí lidé jsou dnes kvalifikovanější než kdy dříve (do roku 2025 bude mít jen 14 % evropských pracovních sil nízkou nebo žádnou kvalifikaci, ve srovnání s 31 % v roce 2000), zaměstnavatelé si však často stěžují, že absolventi škol vstupující na trh práce jsou na zaměstnání nedostatečně připraveni.

Kombinace všeobecných a zvláště sociálních (*soft*) kompetencí s odbornými kompetencemi, které zaměstnavatelé požadují, např. komunikace se zákazníky, týmová práce s kolegy různého věku a zázemí, se nejlépe osvojuje na pracovišti.

Začarovaný kruh nedostatečných pracovních zkušeností a připravenosti k práci a nemožnost získat pracovní zkušenosti bez pracovního místa představuje pro

mladé lidi vstupující na trh práce hlavní překážku. Učňovství spojující školní vzdělávání a učení v podniku může pomoci tento problém překonat. Poskytuje pracovní zkušenost, čímž zlepšuje vyhlídku mladých lidí na zaměstnání, a za profesní přípravu jim dává mzdu.

Kompetence nabývající dle zaměstnavatelů na významu, v %

Absolventi odborného vzdělávání a přípravy (OVP) na střední úrovni kvalifikace mají celkově, zvláště však ti vyučení, snazší přechod do světa práce ve srovnání s absolventy všeobecného vzdělávání. Podle nejnovějších údajů vztahujících se na rok 2009 byla průměrná míra zaměstnanosti absolventů OVP ve věku 20 až 34 let v EU (kromě Chorvatska) 79,1 %, tj. zhruba o 5,6 procentních bodů vyšší než míra zaměstnanosti absolventů všeobecného vzdělávání ve stejném věku.

Učňovství není jen pro mladé lidi. Učení na pracovišti může zlepšit i vyhlídky dospělých na zaměstnání po období nezaměstnanosti nebo neaktivity aktualizací nebo zlepšením jejich profesních kompetencí.

Učňovství tradičně vede většinou ke kvalifikacím střední úrovně. V období od nynějška do roku 2025 bude většina zaměstnání v EU vyžadovat kvalifikace této úrovně. Zejména na trzích práce, kde nabídka překračuje poptávku, se však přijímací kritéria zaměstnavatelů stávají náročnější. Mnoho vysoce kvalifikovaných nezaměstnaných hledá práci, a tak se zaměstnavatelé snaží najít toho nejvhodnějšího pracovníka hned, nikoli školit někoho se slibným potenciálem. Studie pracovních sil z roku 2013 zjistila, že pouze 7 % zaměstnavatelů je ochotných znovu definovat přijímací kritéria, i kdyby tak byl nábor snadnější. Učňovství a možnosti učení na pracovišti pro nezaměstnané dospělé mohou poskytovat pracovní zkušenosti a snižovat rizi-

ko podniků při nábore, umožňují jim rozšiřovat zdroje pro nábor a snadněji obsazovat volná místa.

Posilovat řízení

Spolupráce mezi státem, školami, zaměstnavateli a odborovými svazy na rozvíjení kvalifikací je rozhodujícím rysem systémů učňovství a duálních systémů.

Společné řízení učňovství v Dánsku

V Dánsku je sociální dialog součástí řízení učňovství na všech úrovních.

Na národní úrovni spojuje rada pro OVP (*Uddannelsesnævnet*) zástupce sociálních partnerů, úřady, učitele, žáky a experty. Poskytuje poradenství např. o struktuře systému OVP, akreditaci odborných škol a rámci pro obsah vzdělávání a hodnocení.

Přibližně 50 sektorových výborů stanovuje podrobný obsah programů OVP. To znamená délku a strukturu programů, jejich cíle, hodnocení a rozdělení mezi praktickou přípravu a školní vyučování.

V oblasti nových povolání, kde sektorové výbory neexistují, může ministerstvo školství jmenovat vývojové výbory pro vytvoření nových programů OVP.

Sektorové výbory jmenují místní výbory odborného vzdělávání pro každý program poskytovaný odbornou školou. Místní výbory radí školám při plánování programu a rozvíjení spolupráce s místními obchodními a průmyslovými podniky.

Spoluprací mezi všemi zainteresovanými stranami v řízení a poskytování OVP lze dosáhnout toho, že OVP bude lépe reagovat na měnící se poptávku po kvalifikacích upravováním kurikul na střední úrovni. Tato spolupráce se rozvíjí i na terciární úrovni, což je důležité pro plnění současné a budoucí poptávky trhu práce po vědeckých a odborných silách na vysokoškolské úrovni.

Učňovství – ano a ne

Přes všechny výhody má učňovství, tak jako OVP obecně, problémy se svou image, přinejmenším v některých zemích. V roce 2012 byla o něco více než polovina (50,5 %) žáků středních škol v počátečním OVP, mezi jednotlivými zeměmi však jsou velké rozdíly od 70 % v Rakousku k pouze 13 % na Kypru.

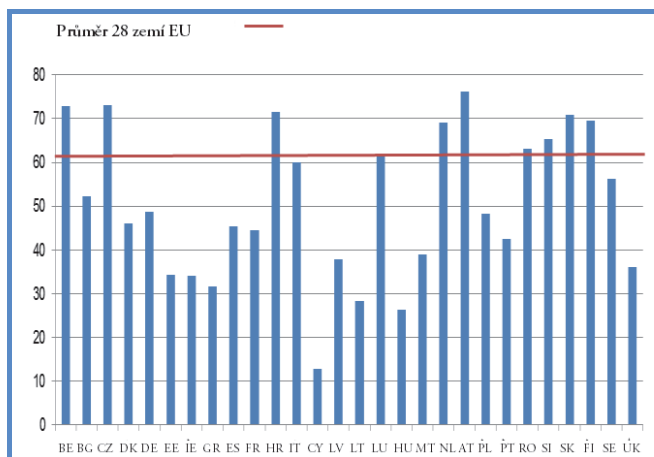
Programy vycházející z učňovství existují téměř ve všech zemích. Avšak pouze 27 % žáků v OVP bylo v odborných programech kombinujících vyučování ve škole s přípravou v podniku, v nichž 25 % nebo více obsahu kurikula probíhá v prostředí mimo školu.

Například v Belgii, ČR, Rakousku a na Slovensku bylo v roce 2012 více než 70 % žáků středních škol v počátečním OVP – to je nejvyšší míra v EU. Další země, např. Dánsko (46,1 %), Německo (48,6 %) a Francie (44,5 %) jsou blíže evropskému průměru.

V Dánsku jsou téměř všichni žáci v počátečním OVP v nějaké formě kombinující školní vyučování s učením na pracovišti. V Německu je tento podíl (88,2 %) též velmi vysoký. V Rakousku a na Slovensku přesahuje 40 %. Francie je s 26,9 % žáků v počátečním OVP velmi blízko evropskému průměru. Belgie má sice velký podíl žáků v odborném vzdělávání, jen 4,3 % z nich však kombinují školní vyučování a učení na pracovišti.

Po několik let pracují evropské země na tom, aby učinily OVP a učňovství pro žáky atraktivnější. Dohodly se na ustanovení společných národních rámců zajišťování kvality pro poskytovatele OVP, které budou zahrnovat i učení na pracovišti, do roku 2015. Zavázaly se také ke zvýšení počtu učňů. Učňovství a další formy učení na pracovišti jsou součástí záruk pro mladé lidi, které by země měly ustavit tak, aby usnadňovaly přechod ze vzdělávání do zaměstnání, a tím snižovaly míru nezaměstnanosti mládeže.

Počet žáků v OVP ve středním vzdělávání, 2012, v %

Žáci mohou nyní snadněji pokračovat z počátečního OVP, včetně učňovství, do vysokoškolského vzdělávání. Nabízí se více programů a kvalifikací OVP na postsekundární a terciární úrovni. Národní rámce kvalifikací také pomáhají zvýšit status kvalifikací OVP. Poznanky z některých zemí nasvědčují tomu, že propagační kampaně a soutěže v kompetencích pomáhají zvyšovat počty mladých lidí v OVP.

Mladé lidi a jejich rodiče je však stále třeba přesvědčovat o tom, že OVP, včetně učňovství, je dobrá volba. Problém s image se nevztahuje k OVP nebo k učňovství jako k formě vzdělávání. V některých zemích je však OVP a učňovství tradiční cestou k zaměstnáním spojovaným obtížnými pracovními podmínkami, nízkým statusem a mzdami. Eurobarometr z roku 2011 ukazuje, že více než 70 % mladých lidí považuje OVP za atraktivní a užitečné při hledání zaměstnání. Problémem je, že 38 % mladých lidí se zaměstnání a kariérou, k níž OVP vede, nezdá atraktivní.

Rodiče a mladí lidé spíše vidí učňovství jako cestu k atraktivním pracovním příležitostem a slibné kariéře v sektorech a povoláních náročných na kompetence, které je tradičně nenabízely, např. IKT, prodej, zdravotnictví a obnovitelné energie.

Rozšířit učňovství

Evropská komise ve snaze podpořit v učňovství nové iniciativy spustila v červenci 2013 Evropskou alianci pro učňovství³.

Cedefop spolu s Evropskou komisí uspořádal na podporu aliance 7. – 8. května 2014 evropskou konferenci o učňovství s úmyslem shromáždit zástupce zemí tak, aby si mohli vzájemně vyměňovat rady a dobré praktické zkušenosti o systémech učňovství⁴. Aliance se zaměřuje zároveň na zlepšení kvality a nabídky učňovství v EU a na zlepšení jeho image.

Evropská komise navrhla koncem roku 2013 rámec kvality pro stáže nepřímo spojený s programy OVP tak, aby se zajistilo, že mladí lidé mohou získat kvalitní pracovní zkušenosti za rozumných pracovních podmínek v celé Evropě.

Některé členské státy už překročily k posilování učňovství. Německo, Řecko, Španělsko, Itálie, Lotyšsko, Portugalsko a Slovensko podepsaly memorandum o porozumění podporující učňovství v roce 2012.

Evropská aliance pro učňovství

Evropská aliance pro učňovství usiluje o zvýšení kvality a nabídky učňovství v Evropě a o změnu postojů k tomuto druhu vzdělávání. Aliance spojuje veřejné úřady, podniky a sociální partnery, poskytovatele OVP, zástupce mladých lidí, obchodní komory apod. tak, aby mohla koordinovat a zlepšovat různé iniciativy pro úspěšné modely učňovství.

Klíčové zainteresované strany v Evropské alianci spolu s členskými státy a Evropskou komisí, včetně evropských sociálních partnerů (ETUC, *BusinessEurope*, UEAPME a CEEP), *Eurochambres*, jednotlivých podniků a Evropského kulatého stolu průmyslníků. Cedefop poskytuje monitoring a analytickou podporu. V Závěrech Evropské rady⁵ z ledna 2012 se členské státy zavázaly podstatně zvýšit počet učňovství a stáží tak, aby představovaly pro mladé lidi skutečné příležitosti.

Španělsko zavedlo v roce 2012 zákon o programech OVP založených na principu učňovství. Některá autonomní společenství už je začala v určitých sektorech zavádět. Legislativa obsahuje smlouvy o profesní přípravě a učňovství (*Contrato de Formación y Aprendizaje*) a povzbuzuje podniky k účasti. Nový program také poskytuje příležitost těm, kdo opustili vzdělávací systém bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, aby se vrátili a kvalifikaci si zvýšili. Sektorové dohody podpo-

rují účast obchodních komor a podniků při vytváření a zavádění programů učňovství. V Maďarsku se od podzimu 2013 podíl učení na pracovišti zvýšil v tříletých programech vedoucích k úrovni kvalifikovaného pracovníka. Obchodní komory mají klíčovou roli v monitorování smluv a v pomoci žákům s hledáním učebních míst. V Řecku byl v roce 2013 schválen zákon o středním vzdělávání podporující OVP a posilující složky založené na praktické práci. Řecký akční plán pro zaměstnanost mládeže se snaží pozvednout učňovství.

Závazek zaměstnavatelů

Rozvoj učňovství závisí na ochotě zaměstnavatelů poskytovat učební místa a profesní přípravu v podniku, vytvářet kurikula ve spolupráci se školou nebo se středisky profesní přípravy. Obchodní komory spravují v Evropě zhruba 900 000 učebních míst. Učňovství však nabízí jen málo evropských podniků. V roce 2010 připravovala v EU učně jen přibližně čtvrtina podniků s 10 nebo více zaměstnanci; toto číslo je v mnoha členských státech o hodně nižší.

Nepřekvapuje, že velké podniky připravují učně mnohem častěji. Malé, střední a zejména mikropodniky potřebují podporu a povzbuzení k tomu, aby se angažovaly v učňovství a získávaly příslušné kompetence a kvalifikace. Podniky v sektorech náročných na kompetence by měly být vedeny k tomu, aby se angažovaly v profesní přípravě formou učňovství.

Zaměstnavatelé vychovávající učně zdůrazňují výhody, které jim to přináší. Vidí, že učni přispívají k plnění úkolů podniku a jsou investicí do budoucnosti.

Příprava učňů může též zvýšit schopnost podniku inovovat, růst a konkurovat. Např. využití zkušených a kvalifikovaných starších zaměstnanců k přípravě učňů posiluje mezigenerační vzdělávání a stimuluje vzdělávací kulturu podniků posilující jejich schopnost přizpůsobovat se měnícím se potřebám a inovovat.

Proč podniky připravují učně

Čtvrté šetření další profesní přípravy (2010) uvádí tři hlavní důvody pro přípravu učňů v podnicích:

- mít budoucí kvalifikované zaměstnance v souladu s potřebami podniku (86 % respondentů);
- vybrat si nejlepší kandidáty pro další zaměstnání (62 %);
- učni přispívají k produktivitě podniku, což částečně nahrazuje náklady na profesní přípravu (45 %).

Učňovství je tradičně spojováno se středním vzděláváním, programy učňovství jsou však nabízeny i na terciární úrovni. V mnoha zemích, např. v Polsku a ve Spojeném království jsou stáže nebo pracovní umístění součástí vysokoškolských programů. Rumunsko zvyšuje

je počet stáží pro vysokoškolské studenty. Ve Švédsku veškeré vysoké odborné školství kombinuje školní vzdělávání s přípravou na pracovišti. Příprava na pracovišti musí tvořit integrální součást programu. Ve vysokoškolském vzdělávání pokročilé úrovně musí alespoň čtvrtina vzdělávacího období kombinovat školní vzdělávání s přípravou na pracovišti. Nizozemsko poskytuje krátké cykly vysokoškolského vzdělávání, které obvykle trvají dva roky. Programy mohou být celodenní, necelodenní nebo duální. Zhruba polovina studentů je v duálních programech kombinujících studium a práci.

Učňovství není zázračný lék na nezaměstnanost mládeže. Avšak tam, kde je vzdělávání zaměstnanců prioritou podniku a kde zaměstnavatelé věří, že vzdělávání a profesní příprava plní ekonomické potřeby,

usnadní kvalitní učňovství mladým lidem přechod na trh práce. Sníží také nesoulad v kvalifikacích a jejich nedostatek sladěním kompetencí a kvalifikací s potřebami trhu práce.

¹ Viz *Učení na pracovišti v Evropě. Zpravodaj III/2014*, 16 s.

² <http://www.uddannelsesnaevnet.dk/>

³ Viz *Evropská aliance pro učňovství. Zpravodaj 7-8/2013*, s. 8.

⁴ Viz *webová stránka věnovaná učňovství*

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/empowering-young-people/Apprenticeships.aspx>

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/127599.pdf

Pramen:

Cedefop. Developing apprenticeships. Briefing note, May 2014, ISSN 1831-2411, 4 p. S přihlédnutím k francouzské Développeur la formation en apprentissage a německé Europa will die Lehrlingsausbildung stärker fördern verzi.

Gramotnost v profesní přípravě

Článek se zabývá významem kompetence používat spisovný jazyk v profesní přípravě. (Literalität v původním názvu článku je obdobou anglického termínu literacy). Často se mluví o stoupajících požadavcích profesního a pracovního světa na spisovný jazyk. Příspěvek ukazuje, jak učni v oboru zedník vnímají a hodnotí požadavky profese na spisovný jazyk. Zdá se, že v soukromé sféře čtou a píšou častěji než v profesi.

Podniky, mistři odborné výchovy a učitelé v profesních školách často kritizují chybějící zralost pro vzdělávání u uchazečů o učební místo. Chybějící zralost pro vzdělávání je stále ještě jeden z nejčastějších důvodů pro to, že podniky nevzdělávají. U mladých lidí jde přitom především o nedostatečné kompetence ve spisovném jazyce. Na modernizujícím se trhu práce zaniká stále více *pracovních míst s jednoduchou prací*. To na jedné straně znamená, že *jazykově a komunikačně chudé činnosti* ubývají, a na druhé straně, že *přibývají dovednosti komunikovat se zákazníky, vzájemně spolupracovat a umět chápat a používat abstraktní symboly*. Předpokládá se, že mnoho učňů tyto stoupající požadavky vzdělávání a trhu práce nesplňuje. V důsledku demografických změn je však stále více podniků ochotno mladé dospělé s těmito deficity v oblasti všeobecného základního vzdělání přijímat. Tuto tendenci potvrzuje i zpráva Německé průmyslové a obchodní komory týkající se vzdělávání v roce 2013. Podniky sice snižují svá očekávání, avšak určité *minimální požadavky* musejí uchazeči splňovat, aby mohli získat vzdělání *odborných sil*. K tomu patří dostatečné dovednosti ve čtení a psaní, sociální kompetence, připravenost k výkonu i velká motivace. Podniky mají méně potíží s nedostatečnými

znalostmi učňů ve čtení, psaní a počítání než s nedostatečnou sociální kompetencí, chybějící připraveností k výkonu nebo malou motivací. To bývá často spojováno s označením *nedostatečná zralost pro vzdělávání*. Ukazuje se nutnost cílené podpory ovládnutí spisovného jazyka ve vzdělávání. Otázkou je, zda profesní příprava k tomu poskytuje potřebný rámec.

Podpora kompetencí spisovného jazyka v profesní škole

Profesní příprava ve srovnání se všeobecně vzdělávací školou poskytuje výrazně méně podnětů ke čtení a psaní, a tím k systematickému rozvoji gramotnosti. Vzhledem k malému počtu hodin věnovaných předmětu němčina se také ukazuje, že v profesní škole je cílená individuální podpora kompetencí a znalostí spisovného jazyka téměř nemožná. Podle Durynského školského řádu pro profesní školy jsou k výuce všeobecné němčiny určeny dvě hodiny týdně. V těchto dvou hodinách je zřejmě nemožné nedostatky učňů napravit. Místo toho má podle učebního plánu vyučování němčiny navazovat na znalosti získané dříve. To znamená, že učni mají své již získané strategie psaní aktivovat a používat podle úkolů profesní přípravy. Co se však stane, když toho nejsou schopni? Ani vzdělávání orientované na učební pole ani dvě plánované hodiny něm-

činy v rámcovém plánu neumožňují dodatečně si osvojit tyto potřebné znalosti. Nemají však nedostatky v základním vzdělání automaticky za následek, že učni rovněž nesplňují profesně specifické (praktické) požadavky profese? Z tohoto důvodu je stále více podniků ochotno nabízet učňům pomoc při doplňování znalostí. Mnoho podniků k tomuto účelu využívá jako podporu nabídky pracovních agentur, např. pomoc doprovozájící vzdělávání.

Požadavky na spisovný jazyk v profesní přípravě

Právě popsáný problém klesající četnosti podnětů ke čtení a psaní během profesní přípravy byl podrobněji zkoumán v rámci projektu *Alpha-Quali*. Základ tvoří výsledky projektu *leo. – Level-One Studie*¹. Podle toho je v Německu 7,5 milionu funkčně negramotných. Otázkou je, jak funkční negramotnost vzniká. Domníváme se, že lidé, kteří opouštějí všeobecně vzdělávací školu nedostatečně gramotní, své beztak velmi malé dovednosti ve spisovném jazyce na základě sporadických možností používání opět ztrácejí. Vzdělávání, které neposkytuje dostatečné podněty ke čtení a psaní, může být k tomu prvním krokem. Nejdříve se objevuje otázka, jak učni četnost podnětů ke čtení a psaní i požadavky na spisovný jazyk ve svém vzdělávání posuzují. V článku jsou uveřejněny první výsledky průzkumu týkajícího se profese zedník.

Učni byli v rámci projektu požádáni o hodnocení požadavků na spisovný jazyk a četnosti podnětů k psaní a čtení v profesní přípravě. Měli ohodnotit četnost podnětů ke čtení a psaní ve vzdělávání i v soukromí.

Celkem bylo dotázáno 33 zedníků v prvním ročníku učení. V době průzkumu byli ve věku mezi 18 a 26 lety. Vyhodnocení ukazuje, že učni četnost čtení podmíněnou profesně i soukromě hodnotí jako velice nízkou. Přes polovinu dotazovaných uvádí, že při vzdělávání nečtou příručky, manuály, učebnice, vědecké publikace nebo články v odborných časopisech. Podobně to vypadá i v jejich v soukromí. Více než tři čtvrtiny dotázaných (77 %) nečtou romány ani populárně naučné knihy. Častěji čtou krátké texty, například dopisy, sdělení, účty nebo bankovní výpisy. Zdá se, že v profesní přípravě čtou spíše mapy, stavební projekty nebo výkresy. Tento výsledek je velice udivující. Přece právě při vzdělávání by čtení odborných textů mělo mít větší hodnotu, než mu přisuzují učni.

Podobné výsledky se ukazují u podnětů k psaní. Také ty jsou hodnoceny velice nízkou. Právě psaní do sešitu zpráv nebo „stavebního deníku“ je důležitým profesním podnětem k psaní. Nicméně 24 % dotázaných udává, že zprávy nepiší nikdy nebo nanejvýš jednou za měsíc. V soukromé sféře se podněty k psaní soustřeďují

na psaní spíše krátkých textů, jako jsou SMS, dopisy nebo e-maily. Kolem 84 % učňů uvedlo, že denně využívá SMS nebo e-maily.

Mládež 2.0: gramotnost a využívání médií

Otázkou je, na které podněty ke čtení a psaní dotázaní učni reagují. Lze předpokládat, že digitální média zde nabývají na významu a podněty ke čtení a psaní se přesouvají především do této oblasti. Učni již nečtou „klasické“ knihy a nepišou dopisy, místo toho komunikují pomocí e-mailu, Facebooku či WhatsAppu a hledají na Internetu. Při průzkumu se ukazuje, že vzdělávání ve zkoumaných profesích neposkytuje příliš možností k využívání médií, popř. možnosti, které digitální média skýtají, nejsou využívány. Hodnocení otázky týkající se používání médií při vzdělávání tento předpoklad potvrzuje. Ukazuje se však, že v soukromém životě jsou digitální média využívána výrazně častěji. Kolem 60 % dotázaných učňů udalo, že denně chatuje na Internetu. Podle toho čtou a píšou především krátké, kompaktní texty. Zdá se, že Internet kromě toho nahrazuje „klasické“ příručky. Přibližně 73 % dotázaných nejméně jednou týdně až každodenně hledá na Internetu různé informace. To znamená, že používání digitálních médií má pro mládež velký význam přinejmenším v soukromí.

Výhled

Z výsledků vyplývá, že profese zedníka neposkytuje tolik podnětů ke čtení a psaní jako např. profese bankovního obchodníka. Přesto právě tyto dovednosti jsou potřebné pro aktivní účast ve společenském životě. Nedostatečné kompetence v jazyce tak ztěžují možnosti profesního rozvoje. Proto je důležité, aby se i v rámci profesní přípravy vytvořily možnosti k doplnění gramotnosti a základního vzdělání. Oproti výsledkům průzkumu Německé obchodní a průmyslové komory se zdá, že se učňům z našeho průzkumu adekvátní podpory jazykových kompetencí nedostává. Vzhledem k vysoké společenské hodnotě všeobecného základního vzdělání, zvláště čtení a psaní, je hodnocení učňů překvapující. Vzniká dojem, že domněle vysoké požadavky profesní přípravy na jazyk jsou v realitě běžné profesní přípravy výrazně nižší, než aktéři profesní přípravy prohlašují. Kompetence učňů ve čtení a psaní se budou dále podrobněji zkoumat.

Přeložila Jana Šatopleťová

¹ <http://www.die-bonn.de/weiterbildung/forschungslanckarte/projekt.aspx?id=590>

Pramen: Hanisch, Henriette. Literalität in der Berufsausbildung – Anspruch und Wirklichkeit. Berufsbildung 2014, Nr. 145, S. 8-10.

Validace výkonů ve vzdělávání ve Švýcarsku

Švýcarský postup validace výkonů ve vzdělávání usiluje o zviditelnění a využitelnost kompetencí profesního jednání osob získaných ve formálním, neformálním a informálním učebním prostředí. Tím splňuje požadavek Kodaňského procesu rozvoje nástrojů a metod pro identifikaci již získaných kompetencí. Článek poskytuje pohled na validaci vzdělávacích výkonů v profesním základním vzdělávání ve Švýcarsku.

Orientace na kompetence

Ve Švýcarsku již přibližně deset let existuje možnost získat absolutorium v některých profesích profesního základního vzdělávání (sekundární stupeň II) bez navštěvování formálního vzdělávání. Je to reakce na rychle se měnící potřeby ve světě práce, zvýšenou orientaci na kompetence profesního jednání a snahy o podporu prostupnosti ve vzdělávacím systému. V prohlášení konfederace a kantonů 2011 ke společným cílům politiky vzdělávání ve Švýcarsku je mezi prioritními cíli zařazeno zavedení validace vzdělávacích výkonů v celém vzdělávacím systému. S tím je spojena podpora celoživotního vzdělávání a zároveň to má zamezit zbytečným oklikám ve vzdělávání.

Termín výkony ve vzdělávání (*Bildungsleistungen*) se používá speciálně ve Švýcarsku a odpovídá termínu výsledky učení (*Lernergebnisse*). „Validace výkonů ve vzdělávání umožňuje zachytit ve strukturovaném procesu nejrůznější výkony, které potvrzují kompetence profesního jednání a dospějí k formálním závěrečným zkouškám v učebním oboru.“ (BBT¹ 2010) Jádrem validace je poskytnutí nástrojů a metod k tomu, aby se výsledky učení zviditelnily a mohly se posuzovat. Validace je určena osobám s praktickými zkušenostmi, které nemají žádnou formální závěrečnou zkoušku. Validací proces je právně zakotven v zákoně o odborném vzdělávání pod tzv. *postupem u jiných kvalifikací* a poskytuje přístup k závěrečné zkoušce.

Proces v pěti fázích

Pod vedením konfederace vytvořili odborníci na prezentování kompetencí, kantony a organizace světa práce (*Organisationen der Arbeitswelt* – OdA, tj. švýcarské označení pro organizace zastřešující nějakou profesi, např. profesní svaz) na národní úrovni návod pro validaci výkonů ve vzdělávání. Ten určuje postup a odpovědnost aktérů v pěti fázích a popisuje nejdůležitější nástroje a dokumenty. Vytvoření konkrétní formy pro různé profese náleží kantonům a OdA. To znamená, že postup validace se v jednotlivých kantonech liší.

Postup validace začíná v 1. fázi tím, že se zájemce hlásí na vstupním portálu, kantonálním přijímacím místě. Obdrží informace o postupu a posouzení, zda je tento způsob pro něj vhodný. V 2. fázi mají kandidáti

shrnout důkazy o kompetencích profesního jednání požadovaných v dané profesi. Při tomto kroku mohou být vedeni. V 3. fázi odborníci zkoumají dokumentaci a hovoří s kandidátem. Posuzují kompetence profesního jednání kandidátů. Ve 4. fázi se rozhoduje o tom, které kompetence profesního jednání budou kandidátovi započteny. Ty jsou evidovány v *potvrzení učebních výkonů*. Nejsou-li všechny kompetence profesního jednání splněny, existují možnosti doplňkového vzdělávání. Jakmile jsou všechny požadované kompetence profesního jednání splněny, proběhne v 5. fázi certifikace. Je vystaveno švýcarské vysvědčení způsobilosti (*eidgenössisches Fähigkeitszeugnis – EFZ*) či Profesní atest (*Berufsattest*). Z těchto certifikátů není zřejmé, že byly vystaveny na základě validace výkonů ve vzdělávání.

Prokázání kompetencí profesního jednání

Nejdůležitější dokumenty v postupu jsou kvalifikační profil a dokumentace. V kvalifikačním profilu definuje příslušná OdA, jaké kompetence profesního jednání je třeba prokázat při závěrečné zkoušce v učebním oboru. Např. pro absolvování závěrečné zkoušky v oboru obchodník je třeba prokázat 32 kompetencí profesního jednání. Jedna z nich zní: *Je schopen kvalifikovaně podle podnikových směrnic reagovat na dotazy zákazníků*.

V dokumentaci kandidáti shromažďují důkazy kompetencí profesního jednání. Důkazy se liší podle profesí a také podle osob, které dokumentaci sestavují. Jako formální důkazy mohou být použity např. pracovní posudky nebo pracovní potvrzení a fotografie zhotovených produktů. Pokud tyto dokumenty nejsou k dispozici, existuje možnost podrobně popsat samostatně zvládnutou profesní nebo mimoprofesní situaci odpovídající kompetenci profesního jednání a tímto způsobem důkaz předložit. Popisy se skládají z vlastního líčení situace, i z reflexe situací. Odborníkům poskytují podklad pro rozhodování, zda daná profesní kompetence existuje.

Kdo volí validační proces?

K absolvování validačního procesu mají lidé různé důvody. Část lidí potřebuje titul k tomu, aby mohli navštěvovat další vzdělávání, v podniku přebírat odpovědné úkoly nebo vést vlastní podnik. Jiní doufají, že budou mít lepší podmínky v zaměstnání, větší šance na

trhu práce nebo oficiálně prokázané kompetence. Účastníci jsou různého věku a mají různé předchozí vzdělání (někteří ze zahraničí) nebo již absolvované zkoušky v jiném učebním oboru.

Postupy validace byly ustaveny zejména pro profese, v nichž působí hodně osob bez závěrečných zkoušek. Např. v profesích odborník ve zdravotnictví, odborník v pečovatelské péči, informatik, obchodník či maloobchodník. Podíl vysvědčení způsobilosti, vystavených na základě validačního procesu, je však v současnosti zanedbatelný.

Otevřené otázky

Švýcarský proces validace výkonů vzdělávání je ještě velice mladý. Zavádí-li se nový proces validace pro určitou profesi, stojí před zodpovědnými ODA a prováděcím kantonem řada otázek. Začínají úvahou, jak kompetence kvalifikačního profilu kandidáta smysluplně prokazovat, jak organizovat pomocný doprovod,

jak vytvářet potřebné nástroje a jak strukturovat doplňkové vzdělávání.

V současné době ještě není jasné, jaké trvalé účinky validační aktivity mají na systém profesní přípravy a na trh práce. Zvláště se vyskytuje otázka, zda osoby, které získaly absolutorium na základě validace, jsou na trhu práce akceptovány jako rovnocenní zaměstnanci. Teprve akceptování validačního procesu trhem práce rozhodne dlouhodobě o jejím úspěchu.

Přeložila Jana Šatopletová

---

¹ Bundesamt für Berufsbildung und Technologie (Spolkový úřad pro odborné vzdělávání a technologii) <http://www.sbfi.admin.ch/>

Pramen:

Petrini, Barbara. Die Validierung von Bildungsleistungen in der Schweiz. *Wirtschaft und Beruf*, 2013, Nr. 3, S. 57-59.

Interní školní další vzdělávání

Jedno z hesel, jejichž výklad je uveřejňován v časopise *Berufsbildung*.

Formy interního školního dalšího vzdělávání jsou zaměřeny na oživování a rozšiřování základů získaných při studiu a v přípravné službě pro adepty učitelského úřadu, popř. na přizpůsobování se požadavkům profesního vzdělávání, které vyplývají z vývoje společnosti, světa práce a odborné oblasti. Příkladem může být požadavek orientace na jednání, individualizace nebo zahrnutí profesního učení a učebních nabídek, které mají podporovat samostatnost a spolupráci učňů. Prostřednictvím forem dalšího vzdělávání bude možné rychleji a flexibilněji reagovat na změněné požadavky na kvalifikaci vyučujících v profesní přípravě než je tomu při poskytování znalostí v první a v druhé fázi vzdělávání učitelů.

Internímu školnímu dalšímu vzdělávání (učitelů) se přikládá velký význam pro rozvoj kvality v profesních školách. Další vzdělávání vyučujících „přímo na místě“, tedy na učebním místě ve škole je rozhodujícím způsobem ovlivněno debatou o „kvalitě školy“, podle které je mj. požadováno také jako základní prvek tvorby programu školy.

Na rozdíl od externího školního dalšího vzdělávání, které se v přesahu školy orientuje většinou podle potřeb jednotlivce, například školení pro dorost ve vedoucích silách, interní školní další vzdělávání je podle všech pravidel zaměřeno na skupinu kolegů vyučujících

v jednom zařízení a obsahově na jejich problematiku, předpoklady a zájmy, které jsou specifické pro školu a vyučování. Proto je učitelé budou za příznivé situace sami vyžadovat nebo iniciovat a většinou se bude konat bezprostředně v jejich zařízení. Interní školní další vzdělávání je pak zvláště přínosné, je-li začleněno do nadřazeného a transparentního konceptu dalšího vzdělávání, do jehož utváření jsou účastníci opět zapojeni. Další vzdělávání může tak přispívat k aktivní účasti aktérů v procesu rozvoje školy.

Interní školní vzdělávání je za příznivých podmínek vedeno, popř. moderováno externími poradci tak, aby se zabránilo vyhraněnému pohledu zevnitř a aby bylo dosaženo potřebného odstupu. Měly by se upřednostňovat práce na konkrétních případech a „praktické otázky výuky“ tak, aby se transfer znalostí získaných v dalším vzdělávání přenesl do školní a výukové praxe. Navíc je třeba revidovat interní školní další vzdělávání, např. pomocí zpětné vazby, vyhodnocování bezprostředních výsledků a posuzování úspěchů a neúspěchů při realizaci tak, aby bylo možné evaluovat účinnost a dosah forem dalšího vzdělávání.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Mersch, Franz Ferdinand. *bb-Stichwort: Schulinterne Fortbildung. Berufsbildung*, 2013, NR. 140, S. 35.

Co nového v časopisech

Journal of Vocational Education & Training	
<p>WELLS, Ryan S., BILLS, David B., DEVLIN, Maura E. The work-to-college transition: postsecondary expectations and enrolment for young men and women in the US labour force. [Přechod ze zaměstnání do college: postsekundární očekávání mladých mužů a žen v pracovních silách USA.]</p> <p>JVET, Vol. 66, no. 2 (2014), p. 113-134, 4 tab., 1 graf, lit. 76.</p> <p>Vliv časného zaměstnání na postsekundární očekávání a zahajování studia u pracujících mladých lidí, kteří nedávno ukončili střední školu (<i>high school</i>) v USA. Mladí pracovníci mají stále velmi vysoké očekávání od postsekundárního vzdělávání, spíše však do něj vstupují ženy. Tento rozdíl je především způsoben velkými podíly žen, které vstupují do kratších než čtyřletých škol. Profesní příprava jen u jednoho zaměstnavatele predikuje nižší účast v postsekundárním vzdělávání, tento vztah však platí jen u mužů. V závěru jsou doporučení, která by měla mladým lidem pomoci realizovat postsekundární očekávání a pokračovat v sociální mobilitě, a která zdůrazňují, že v tomto úsilí je třeba brát v úvahu genderové rozdíly.</p>	<p>TURBIN, Jill, FULLER, Alison and WINTRUP, Julie. Apprenticeship and progression in the healthcare sector: can labour market theory illuminate barriers and opportunities in contrasting occupations? [Učňovství a postup ve zdravotnictví: může teorie trhu práce osvětlit překážky a příležitosti v protikladných povoláních?]</p> <p>JVET, Vol. 66, no. 2 (2014), p. 156-174, 3 tab., lit. 33.</p> <p>V současnosti se v Anglii zkoumá to, do jaké míry vládou podporované učňovství poskytuje platformu pro vzdělávání a kariérní postup v různých sektorech. Výzkum v sektoru zdravotnictví byl proveden v regionálním zdravotnickém úřadu. Obsahuje přehled politiky a dokumentace i kvalitativní rozhovory se zaměstnavateli v <i>NHS</i> (Národní zdravotnictví) <i>Trust</i>. Analýza aplikuje klíčové charakteristiky profesních a interních trhů práce tak, aby se ukázalo, jak rámce učňovství posilují variace příležitostí v zaměstnání, v profesní přípravě a v kariéře ve dvou kontrastujících rámcích pokročilého učňovství (<i>advanced apprenticeship frameworks</i>): Klinická zdravotnická podpora a Farmaceutické služby. Ukazuje se, že optika trhu práce je užitečná při zaměření pozornosti na struktury a vztahy klíčových zainteresovaných stran, které určují vývoj profesní přípravy, a na překážky nebo příležitosti postupu ve vzdělávání nebo v kariéře v různých sektorech a povoláních v hospodářství.</p>
<p>HUANG, Rong, TURNER, Rebecca and CHEN, Qian. Chinese international students' perspective and strategies in preparing for their future employability. [Perspektiva čínských mezinárodních studentů a strategie v přípravě pro jejich budoucí zaměstnatelnost.]</p> <p>JVET, Vol. 66, no. 2 (2014), p. 175-193, 9 tab., lit. 74.</p> <p>O zaměstnatelnosti absolventů a příspěvní absolventů k ekonomice Spojeného království se široce debatuje, malá pozornost je však věnována mezinárodním studentům. Vzhledem k rostoucímu významu mezinárodních studentů pro ekonomiku Spojeného království se článek věnuje tomuto tématu. Studenti z Číny v současnosti představují téměř 16 % mezinárodních studentů, a proto se autoři zaměřují na tuto skupinu. Zkoumají perspektivy jejich budoucí zaměstnatelnosti a to, jak se připravují na budoucí kariéru. Vzhledem k tomu, že internacionalizace je prioritou mnoha univerzit ve Spojeném království, přispějí zjištění výzkumu k této nedostatečně zkoumané oblasti.</p>	<p>KÖPSĚN, Susanne. How vocational teachers describe their vocational teacher identity. [Jak učitelé v odborném vzdělávání popisují svou identitu odborných učitelů.]</p> <p>JVET, Vol. 66, no. 2 (2014), p. 194-211, lit. 43.</p> <p>Vzhledem k současným požadavkům švédského odborného vzdělávání na kompetence učitelů odborných předmětů ve středních školách (<i>Gymnasieskola</i>) je účelem článku rozvíjet znalosti o tom, co to znamená být učitelem odborných předmětů, tzn., jak učitelé odborných předmětů popisují svou profesní identitu. Studie analyzuje údaje z 22 rozhovorů. Učitelé v nich popisují svůj vztah se žáky a vliv práce učitele na studium, život a práci žáků. Práce učitele se zaměřuje na chování žáků, na vztahové a normativní aspekty sociální praxe. Učitelé též vedou žáky k členství v různých společenstvích praxe.</p>
<p>L'enseignement technique</p>	
<p>DERIVE, Viviane, MARTIN, Michelle, CHAUVOIS, B. Les métiers de l'alimentation : choisir un métier : dossier no 66. [Povolání v potravinářství. Vybrat si povolání, složka 66.]</p> <p>Enseignement technique, No. 240 (2014), p. I-XVI, 1 tab.</p> <p>Potravinářství zahrnuje povolání, která uspokojí potřeby výživy živých organismů, tzn., že produkují, zpracovávají a distribuují potraviny. Článek představuje potravinářský sektor ve Francii ve statistických číslech, a vyjmenovává jednotlivá povolání a úrovně odborného vzdělání, které je potřebné k výkonu těchto povolání: řezník (CAP), řezník-uzenář (BEP), překupník čerstvých mořských ryb (CAP), průmyslový zmrzlinař (CAP), uzenář-prodejce (CAP), pekař (CAP a BP), výrobce čokolády – cukrovinkář (CAP), cukrář (CAP), prodáváč ryb (CAP), obchodník specializující se na potraviny (MC).</p>	<p>BURKENSTOCK, Marthe, LEGAY, Danielle, BAUX, Jean-Pierre, CANTAREL, Raoul et HUI, Claude. Les métiers des forces armées : choisir un métier : dossier no 67. [Povolání v ozbrojených silách. Vybrat si povolání, složka 67.]</p> <p>Enseignement technique, No. 241 (2014), p. I-XVI, 1 tab.</p> <p>Povolání v ozbrojených silách lze rozdělit do tří velkých skupin: pozemní síly, letectvo, národní námořnictvo. Každoročně vstupuje do ozbrojených sil 15 až 20 tisíc mladých lidí. V článku jsou přehledné tabulky povolání, v nichž jsou uvedeny požadavky na vzdělání, věk, kvalifikaci a další speciální požadavky.</p> <p>Vysvětlení zkratk za povoláními v potravinářství najdete na stránce http://www.mv.cel/publikace/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1 ve slovníku zkratk.</p>

Nové knihy v knihovně

STROGATZ, Steven.

Radost z x : průvodce matematikou od jedné do nekonečna.

1. vyd. Praha : Dokořán ; Argo, 2014. 268 s. (Aliter ; sv. 57).
Název originálu: *The Joy of x. A Guided Tour of Math, from One to Infinity* ISBN 978-80-7363-592-3 (Dokořán)

ISBN 978-80-257-1138-5 (Argo) Sg. 7132

Nekonečno bylo považováno za příliš nevyzpytatelné a příliš nejisté, než aby ho bylo možné přísně logicky uchopit. Ale Archimédes, největší matematik starověku, si jeho sílu uvědomoval. Dokázal ho zkrotit, aby mu pomohlo vyřešit problémy, které byly jinak neřešitelné, a ocitl se při tom blízko objevu infinitesimálního počtu – téměř 2000 let před Newtonem a Leibnizem.

BENSON, Nigel, GINSBURG, Joanna, GRAND, Voula, LAZYAN, Merrin, WEEKS, Marcus a COLLIN, Catherine.

Knihy psychologie. 1. vyd. Praha : Knižní klub, 2014. 352 s. (Universum). Název originálu: *The Psychology Book. Big Ideas Simply Explained* ISBN 978-80-242-4316-0 Sg. 7133

Z obsahu: Pojmy se stávají silou, jestliže si vzájemně odporují; Osobnost je utvářena přírodou a výchovou; Zákony hysterie jsou univerzální; 24 hodin poté, co se něčemu naučíme, dvě třetiny z toho zapomeneme; Inteligence jednotlivce není fixní kvantita; Vstřícnost nemůže být zapomenuta; Pravdu lépe snášíme, když ji sami odhalíme; Zapni se, nalaď se, vypadni; Vyrušení při úkolu výrazně zvyšuje pravděpodobnost, že si ho zapamatujeme; Poznání je proces, ne produkt; Události a emoce se ukládají do paměti společně; Člověk nemůže porozumět systému, dokud se ho nepokusí změnit; Cílem vzdělávání je vytvářet lidi schopné dělat nové věci; Autismus je extrémní formou mužského mozku; Mezi šílencem a genialitou existuje spojitost; Hnací silou výkonu jsou tři hlavní motivace ...

Znovuobjevené knihy

HAUSEROVÁ, Eva.

Na koštěti se dá i lítat aneb Nemožné ženy dokážou nemožné. Praha : Lidové noviny, 1995. 193 s.

ISBN 80-7106-108-5 Sg. 4291 B

Odpůrci interrupcí často argumentují tím, že ženy svým činem později trpí, jsou deprimované a mají i psychické poruchy. „Tzv. postinterrupční syndromem,“ říká Čepický, „je široce operováno i v odborných publikacích. Dobře projektované a provedené studie ho však nejen neprokázaly, ale dokonce vyloučily. ... Ve skutečnosti je převládající pocit po provedení interrupce úleva. Psychické následky neprovedené interrupce při nežádoucí graviditě jsou naopak běžné, závažné a dlouhodobé.“

VEČERKA, Radoslav.

Slovanské počátky české knižní vzdělanosti. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1963. 107 s., fot. příl. (Učebnice pro vysoké školy) Sg. 18383

Je však pozoruhodné, že tento jakýsi „purismus“ opisovačů ve vztahu ke slovní zásobě stojí v protikladu k „pořečtování“ opisů po stránce syntaktické.

BLÁHA, Inocenc Arnošt.

Ethika jako věda : úvod do dějin a teorie mravnosti. Brno : Atlantis, 1991. 102 s. (Prosum). ISBN 80-7108-023-3 Sg. 4163

Jiná iluze je iluze zákona, tj. klamná víra ve všemocnost zákona. Jen dobré zákony – a vše půjde dobře! Toto spoléhání na zákon, ať politický, ať přírodně-společenský, je dnes obecným zjevem. Jako by zákon byl nějakou všemocnou silou, jako by byl něčím, co může tvořit z ničeho.

SHAPIRO, Harold T., DAWSON, George G., ANTELL, Gerson.

Applied Economics = Aplikovaná ekonomie. Český překlad: Výzkumný ústav odborného školství. 1. vyd. Praha : BAŤA – mladí podnikatelé, 1993. 2 sv.: 94 s., 95-202 s. Anglicko-české vydání učebnice umožňuje osvojovat si zároveň poznatky a terminologii v obou jazycích. Sg. 4151, 4152

Which tax is the fairest? Few would argue that a regressive tax is fair. Those who favor the ability-to-pay principle would support a progressive tax, and possibly the proportional tax. There are some, however, who argue that proportional tax is not fair.

Která daň je nejspravedlivější? Jen málo lidí bude tvrdit, že progresivní daň je spravedlivá. Ti, kteří dávají přednost principu platební schopnosti, budou podporovat progresivní daň a možná proporcionalní daň. Nicméně existují lidé, kteří tvrdí, že proporcionalní daň není spravedlivá.

JAURIS, Miroslav a ZASTÁVKA, Zdeněk.

Základy neformální logiky : učební text pro střední školy. 1. vyd. Praha : S & M, 1992. 63 s. ISBN 80-901387-1-3

Sg. 4180

Pronášá-li někdo tvrzení, kterým nelze jednoznačně rozumět, může to být způsobeno nedostatky jazyka, neobratností mluvčího nebo jeho záměrem. Mnozí lidé nechtějí, abychom jim rozuměli zcela jednoznačně. Nepřejí si v budoucnu být chyceni za slovo, chtějí si vždy nechat otevřená zadní vrátka: „to jste mě nepochopil“...

František Palacký : 1798-1998 200. výročí narození, 1876-1996 120. výročí úmrtí : sborník. 1. vyd. Ostrava : Repro-nis, 1996. 61 s. Vydavatel: Obecní úřad v Hodslavicích ISBN 80-902142-0-7 Sg. 4368

„Zajisté, kdyby státu rakouského nebylo již od dávna, musili bychom v zájmu Evropy, ba humanity samé přičinili se co nejdříve, aby se utvořil.“ Tedy obava o národní existenci ho vede k tomuto prohlášení. A odtud vyplývá konečně i třetí argument, odpor proti zřizování jednotlivých republik: „Pomysleme si říši rakouskou rozdělenou na množství republik a republik, - jaký to milý základ k universální ruské monarchii!“

BERKA, Karel.

O vzniku logiky. 1. vyd. Praha : SNPL, 1959. 96 s. Sg. 3348

Rétorika se stává v této době z velmi reálných příčin „královskou věštinou umění“. Schopnost dobře, přesvědčivě a poutavě přednášet a diskutovat se stala ideálem doby.

Zajímavé internetové adresy

Evropské kulturní dědictví

Cena byla poprvé udělena v roce 2002 z iniciativy EU a občanského hnutí Europa Nostra na ochranu kulturního a přírodního dědictví Evropy. V letošním roce ji získalo 6 projektů: restaurování lidové architektury z 16. až 19. století v obci Alagna Valsesia v Itálii; památkářské práce na 8 vinařstvích v Katalánsku postavených v modernistickém stylu na začátku 20. století a dodnes funkčních (viz obrázek); výzkum římského stavitelství na poloostrově Peloponés v Řecku (viz editoriale); sružení krajinné oblasti Kempen v Belgii; kulturní dědictví města Miškovec v Maďarsku; restaurování fresek ze 17. století v kostele kláštera Dragomirna v Rumunsku. http://ec.europa.eu/news/culture/140507_cs.htm

Mezinárodní organizace pro standardizaci

The International Organization for Standardization, l'Organisation internationale de normalisation, Международная организация по стандартизации (někdy se překládá *pro normalizaci*) standardizuje různé oblasti lidské činnosti, jak se můžete dočíst na jejích webových stránkách. V souvislosti se srovnáváním kódů zemí a jazyků v editoriale tohoto čísla jsme se zaměřili právě na kódy zemí. Ty jsou obsaženy v ISO 3166 a jsou průběžně aktualizovány. Kódy zemí jsou dvoupísmenné (alpha-2), které jsou doporučovány pro běžné používání, třípísmenné (alpha-3), které se vztahují blíže k názvu země, a tříčíselné numerické kódy (numeric-3), které jsou užitečné pro země, kde se nepoužívá latinka. Pro ČR: CZ CZE 203.

<http://www.iso.org/iso/home.htm>

Elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě

EPALE je vícejazyčná komunita, jejímž členem se může stát každý. Je financovaná Evropskou komisí a představuje nejnovější výsledek trvajících odhodlání zlepšit kvalitu zajišťování vzdělávání dospělých v Evropě. Stránka má být zajímavá především pro učitele, kouče, výzkumné a akademické pracovníky, politické činitele a všechny, kdo se v Evropě zabývají vzděláváním dospělých. Zájemci se mohou aktivně zapojit do utváření platformy, např. tím, že vyplní onlinový dotazník. <http://ec.europa.eu/epale/cs/node/1>

The American Dialect Society

Americká jazyková společnost byla založena v roce 1889 a zabývá se studiem anglického jazyka v Severní Americe a též jiných jazyků nebo jejich dialektů, které angličtina ovlivňuje, nebo které ji ovlivňují. Mezi členy společnosti jsou akademici a amatéři, profesori a studenti, učitelé a spisovatelé. Může do ní vstoupit kdokoliv. Každoročně členové společnosti volí „slovo roku“. Za rok 2013 bylo překvapivě zvoleno běžné slovo *because*, které se nyní v neformálním onlinovém styku používá v nových gramatických formách. Prostě: *No longer does because have to be followed by of or a full clause. Now one often sees tersely worded rationales like because science or because reasons. You might not go to a party because tired. As one supporter put it, because should be Word of the Year because useful!* Za rok 2012 byl slovem roku *Hashtag*, pojmenování pro praxi používanou na Twitteru, kde se označují témata nebo píšou komentáře pomocí symbolu *hash* (#) následovaném slovem nebo větou. <http://www.americandialect.org/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz, tel. 274 022 133.
<http://www.nuv.cz/publikace/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>